

Rozhledy matematicko-fyzikální

Ivo Kraus

Štoll, I.: Dějiny fyziky

Rozhledy matematicko-fyzikální, Vol. 86 (2011), No. 3, [61]

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/146436>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2011

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Štoll, I.: Dějiny fyziky

Prometheus, Praha 2009

Dějiny fyziky vysokoškolského pedagoga a publicisty Ivana Štolla jsou svým rozsahem i zpracováním dílem zcela ojedinělým, a to jak mezi původními českými přehledy historie fyziky, tak příručkami do češtiny přeloženými: téměř 600 stran textu je doplněno více než dvěma sty černobílými ilustracemi a šestnácti stranami barevných příloh.

Kniha má tři hlavní části: Stará fyzika (Starý východ, Řecká věda, Středověk a renesance), Klasická fyzika (Vědecká revoluce 17. století, Dynamika, Elektromagnetismus, Světlo a teplo), Moderní fyzika (Kvanta a relativita, Atom, Jádro a částice, Kosmonautika; tuto kapitolu napsal ředitel Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy, odborník na raketovou techniku a astronomii, Marcel Grün). Za základním textem jsou zařazeny přílohy Milníky v dějinách fyziky (od 6. stol. př. n. l. do roku 1995), Nobelovy ceny za fyziku, Základní klasická díla v dějinách fyziky, Seznam použité literatury, Jmenný rejstřík.

I když autor pojednává o vývoji fyziky v časovém období dějin celé evropské a zčásti i asijské civilizace, věcné údaje se v jeho díle neopakují, ale – pokud je bylo třeba v jiných souvislostech znovu připomenout – naopak velmi vhodně doplňují. Takového výsledku mohl dosáhnout jen zkušený pedagog, který jednotlivým oborům fyziky nejen dobře rozumí, ale dokáže upozornit na vzájemné vztahy mezi nimi.

Odborný výklad je vhodné „polidštěn“ biografickými poznámkami a historikami ze života slavných fyziků a filozofů i množstvím vtipných nadčasových poučení. Za velmi užitečné považují také střídání stručných a obsahově hutných partií s podrobnějším rozбором vědeckého díla takových velikánů, jako byli Galileo Galilei, Johannes Kepler, Christiaan Huygens, Isaac Newton, Michael Faraday, James Clerk Maxwell nebo Albert Einstein. K hlubšímu seznámení s osudy těchto génů je zájemcům doporučena známá edice Velké postavy vědeckého nebe, jejíž vydávání Ivan Štoll v nakladatelství Prometheus inicioval a dodnes řídí. Čtenáři také jistě ocení informace v úvodní kapitole nazvané Člověk a příroda (Co je fyzika, Vývoj fyziky, Člověk).

Je na místě připomenout i další knižní publikace, v nichž se Štoll představil jako propagátor fyzikálních objevů a technických vynálezů. Jsou mezi nimi Paprsek budoucnosti (1975), Tajemství kulového blesku (1987), Lasery a optoelektronika (s E. Strumbanem, 1988), Energie pro 21. století (spolu s B. Heřmanským, 1992), Svět očima fyziky (1996) a další.

Dějiny fyziky vznikly na základě Štollových přednášek určených studentům prvního ročníku jaderné a fyzikálně inženýrské fakulty ČVUT i posluchačům ze širší veřejnosti. Jsou napsány srozumitelně, čtivě a stylisticky obratně. Pro autora znamenají završení mnohaletého systematického úsilí popularizovat obor, který se mu stal životním osudem.

Dokončení na str. 60